

Titulació	Tipus	Curs
2500260 Educació social	OB	3

Professor/a de contacte

Nom: Lucas Martínez Chito

Correu electrònic: lucasmanuel.martinez@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Aquesta és una assignatura obligatòria de tercer. Requereix tenir aprovades les assignatures d'Antropologia i Filosofia de l'Educació i de Bases sociopolítiques de l'educació.

Objectius

1. Conèixer la genesi i la conceptualització bàsica de l'educació sociocomunitària i les seves relacions amb altres dimensions socioeducatives
2. Conèixer els fonaments teòrics de l'educació sociocomunitària
3. Conèixer les diferents tradicions acadèmiques i professionals de l'educació sociocomunitària.
4. Aprendre a dissenyar un projecte d'educació sociocomunitària
5. Conèixer i saber aplicar els mètodes, tècniques i activitats d'educació sociocomunitària.
6. Conèixer experiències i projectes d'educació sociocomunitària

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Adoptar una actitud i un comportament ètic i actuar d'acord als principis deontològics de la professió.
- Contextualitzar l'acció socioeducativa en funció dels diferents paradigmes teòrics que han elaborat les ciències de l'educació i en funció del context socio-històric dels individus, grups i institucions.
- Dissenyar de manera articulada plans, programes, projectes, activitats i tasques en diversos contextos socioeducatius.
- Dominar els coneixements teòrics i aplicats de les diferents Ciències de l'Educació que li permetin desenvolupar la capacitat d'anàlisi i observació de la realitat social i educativa.

- Fomentar l'autonomia dels participants i buscar un equilibri entre les seves funcions com a orientador, facilitador i promotor de la dinàmica socioeducativa.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).
- Utilitzar informació i coneixement de les diferents fonts i contextos (informes, articles, etc.) propis de les ciències socials.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
2. Analitzar diferents tipus de comunitats i les principals característiques que les defineixen i configuren.
3. Analitzar experiències i projectes d'animació sociocultural i desenvolupament comunitari des de la perspectiva de diferents paradigmes teòrics.
4. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
5. Analitzar una situació i identificar-ne els punts de millora.
6. Comprendre els marcs teòrics que possibiliten el desenvolupament d'accions responsables i sostenibles per valorar la responsabilitat individual i col·lectiva en la consecució d'un futur sostenible.
7. Conèixer la conceptualització bàsica i les principals metodologies i tècniques de l'animació sociocultural i el desenvolupament comunitari.
8. Conèixer la dimensió pedagògica de la interacció amb els iguals i els adults i saber promoure la participació en activitats col·lectives, el treball cooperatiu i l'esforç individual mostrant una actitud ètica front als processos de mediació en diferents contextos i circumstàncies.
9. Conèixer la investigació existent sobre animació sociocultural i desenvolupament comunitari.
10. Conèixer la legislació bàsica que emmarca l'educació sociocomunitària.
11. Desenvolupar funcions professionals adaptades a les diferents situacions sociocomunitàries de manera que estimulin l'empoderament de les persones participants.
12. Dissenyar activitats, programes i projectes d'animació sociocultural i desenvolupament comunitari.
13. Explicar el codi deontològic, explícit o implícit, de l'àmbit de coneixement propi.
14. Fomentar l'educació democràtica de la ciutadania i la pràctica del pensament social crític fomentant la col·laboració amb les famílies, organismes i institucions amb incidència en la formació ciutadana.
15. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.
16. Identificar situacions que necessiten un canvi o millora.
17. Mantenir una actitud de respecte, pràctiques i comportaments que atenguin a l'equitat i inclusió.
18. Ponderar els riscos i les oportunitats de les propostes de millora tant pròpies com alienes.
19. Proposar nous mètodes o solucions alternatives fonamentades.
20. Proposar noves maneres de mesurar l'èxit o el fracàs de la implementació de propostes o idees innovadores.
21. Proposar projectes i accions que estiguin d'acord amb els principis de responsabilitat ètica i de respecte pels drets humans i els drets fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
22. Proposar projectes i accions que incorporin la perspectiva de gènere.
23. Treballar en equips multidisciplinars desenvolupant processos d'educació sociocomunitària.
24. Valorar com els estereotips i els rols de gènere incideixen en l'exercici professional.
25. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.

Continguts

1. Conceptualització bàsica en educació *sociocomunitària
2. Bases sociopedagògiques de l'acció a la comunitat
  - 2.1. Educació comunitària, societat civil i xarxes socioculturals

- 2.2. La comunitat
- 2.3. La participació
- 2.4. Acció comunitària i treball socioeducatiu en xarxa
- 2.5. Metodologia comunitària
- 2.6. Capital social
- 2.7. Intel·ligència col·lectiva
- 3. La tradició francòfona: l'animació sociocultural
  - 3.1. Corrents teoricopràctics en l'animació sociocultural
  - 3.2. La metodologia de l'animació sociocultural
- 4. La tradició anglosaxona: el desenvolupament comunitari
  - 4.1. Comunitat, desenvolupament i canvi social
  - 4.2. Organització de la comunitat i desenvolupament comunitari
- 5. Tècniques de dinamització comunitària
- 6. Disseny i avaluació participativa d'iniciatives d'educació sociocomunitària
- 7. Experiències i projectes d'educació *sociocomunitària
- 8. Rol de l'educador/a social en l'àmbit comunitari

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes i seminaris	45	1,8	5, 2, 3, 4, 24, 1, 12, 11, 13, 16, 15, 19, 20, 21, 22, 9, 7, 10, 25, 18
Tipus: Supervisades			
Disseny i elaboració d' un projecte d' educació sociocomunitària	30	1,2	5, 3, 16, 19, 10, 25, 18, 23
Tipus: Autònomes			
Estudi i recerca d'informació	75	3	3, 4, 16, 9, 10, 8, 6, 18

El protagonista en el procés d'ensenyament - aprenentatge és l'estudiant i en aquest sentit s'ha planificat una metodologia activa i participativa, fonamentada en la recerca. Hi ha 4 tipus d'activitats:

- 1.-Dirigides, presencials en gran grup: inclouen exposicions per part del professorat dels continguts del temari i presentacions puntuals d'experiències i estudis de casos per part de professionals en actiu (30 hores)
- 2.-Supervisades: en els seminaris els/ les estudiants realitzaran activitats pràctiques en petits grups sobre tècniques i accions específiques sobre el temari. Tant les activitats pràctiques de recerca, com el desenvolupament del treball són supervisades pel professorat. (15 hores)
- 3.-Autònomes: els / les estudiants tindran espais de treball autònom individual i en parella per analitzar una experiència comunitària i per elaborar un projecte sociocomunitari respectivament (75 hores)
- 4.-Avaluatives: destinades a la verificació i qualificació dels assoliments aconseguits.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Anàlisi d'un projecte o una iniciativa comunitària	10%	0	0	5, 2, 3, 13, 19, 20, 21, 9, 25, 18
Disseny i elaboració d'un projecte d'educació sociocomunitària	25%	0	0	2, 3, 24, 1, 12, 11, 16, 22, 9, 7, 10, 8, 23
Examen final	45%	0	0	3, 12, 11, 14, 9, 10, 6
Participació a l'aula i implicació en les dinàmiques	5 %	0	0	3, 15, 17, 7, 6
Treball de recerca, elaboració d'informació i aplicació de tècniques a l'aula	15%	0	0	2, 4, 12, 22, 9, 7

L'assignatura contempla dues modalitats d'avaluació: única i continua. Ambdues modalitats requereixen lliurar les mateixes evidències avaluadores per acreditar i garantir la consecució dels objectius i els resultats d'aprenentatge establerts a l'assignatura.

Són requisits obligatoris:

- 1.-Realitzar totes les activitats d'avaluació requerides. Es considerarà no avaluable sinó es fan totes.
- 2.- L'assistència, com a mínim, al 80% de les classes i dels seminaris, en el cas contrari es considerarà no avaluable.
- 3.-Cal advertir que el plagi de qualsevol text en els treballs de curs o la còpia a les activitats avaluatives serà motiu de suspens

S'avaluarà l'actitud positiva vers l'aprenentatge i la participació a les sessions.

L'avaluació continua implica la regularitat en el lliurament de les tasques i treballs:

- anàlisi projecte comunitari: 25 d'octubre
- treball recerca i aplicació de tècniques: per grups des del 11 d'octubre fins al 10 de gener
- disseny projecte comunitari: 24 de gener

L'avaluació única implicarà l'entrega de totes les activitats el 24 de gener.

L'examen final serà el 24 de gener, i l'examen de recuperació serà el 31 de gener. Aquest últim consistirà en una prova amb 15 preguntes sobre el total de continguts de l'assignatura.

Activitats d'Avaluació

PART GRUPAL

Treballde recerca, elaboració d'informació i aplicació de tècniques a l'aula

Disseny i elaboració d'un projecte d'educació sociocomunitària

---

 Anàlisis d'una iniciativa o un projecte comunitari

 Examen final

Per aprovar aquesta assignatura, cal que l'estudiant mostri una bona competència comunicativa general, tant oralment com per escrit, i un bon domini de la llengua o les llengües vehiculars que consten a la guia docent.

En totes les activitats (individuals i en grup) es tindrà en compte, doncs, la correcció lingüística, la redacció i els aspectes formals de presentació. L'alumnat ha de ser capaç d'expressar-se amb fluïdesa i correcció i ha de mostrar un alt grau de comprensió dels textos acadèmics. Una activitat pot ser retornada (no avaluada) o suspesa si el professor/a considera que no compleix aquests requisits.

Bibliografia

1. AAVV. (2001). Comunidad y cambio social. Teoría y praxis de la acción comunitaria. Madrid: Editorial Popular.
2. ANDER-EGG (1989) La animación y los animadores. Ed. Narcea. Madrid.
3. AYUSO, I. (2004) Animación sociocultural. Intervención multidisciplinar. Jaen: Formación Alcalá.
4. BARBERO, J.M.; CORTES, F. (2005) Trabajo comunitario, organización y desarrollo social. Madrid: Alianza.
5. BARBOSA, E. Y MOURA, D.(2018) Proyectos educativos y sociales. Madrid. Editorial Narcea
6. BLANCO, I. Y GOMÀ, R. - coordinadores (2022). ¿Vidas segregadas? Reconstruir fraternidad. Valencia. Tirant Humanidades
7. CALVO, A. (2002), La animación sociocultural. Una estrategia educativa para la participación. Madrid: Alianza
8. CIVIS, M. ; RIERA, J. (2007) La nueva pedagogía comunitaria. Un marco para la acción sociopedagógica e interprofesional. Valencia : Nau Llibres.
9. CHARRY, C. ; CONTRERAS.IBAÑEZ, C. (2015) Capital social: enfoques alternativos. Barcelona, Anthropos
10. CHECKOWAY, B.N.; GUTIÉRREZ, L. M. (Eds.). (2009) Teoría y práctica de la participación juvenil y el cambio comunitario. Barcelona: Graò.
11. DELANTY, G. (2006) Community. Barcelona : Graò.
12. DIAZ-GIBSON, J. (2017)Projectes d'innovació educativa comunitària: ingredients d'èxit i reptes .Barcelona: Fundació Jaume Bofill
13. FIGUERAS, P. (2011) Los Técnicos Superiores en Animación Sociocultural y su inserción en el mercado de trabajo. Madrid: Editorial CCS.
14. FROUFE, S.; SANCHEZ, M.A. (1994) Construir la animación. Salamanca : Amaru.
15. GARCÍA ROCA, J. (2004) Políticas y programas de participación social. Madrid. Síntesis.
16. GILLET, J. C. (2006) La animación en la Comunidad. Un modelo de animación socioeducativa. Barcelona : Graò.
17. GOMÀ, R. (2008). La acción comunitaria: transformación social y construcción de ciudadanía. En *Res. Revista de Educación Social*. Monográfico de Educación Social y trabajo con la comunidad, núm. 7. [en línea]. [enllaç](#). [14 de marzo de 2014]
18. HERAS, P. (Coord.) y otros (2008). La acción política des de la comunidad. Barcelona: Graò.
19. HOMBRADOS, M.I. ; GARCÍA, M.A. ; LÓPEZ, T. (Coord.) (2006) Intervención social y comunitaria. Málaga : Ediciones Aljibe
20. HOMBRADOSs, M. I. (2011)."Sentido de comunidad". En Fernández, I.; Morales, J. F. y Molero, F. (coords.). *Psicología de la intervención comunitaria*, págs. 97-128. Bilbao. Editorial Desclee de Brouwer

21. JARAIZ, G. (2011). Intervención social, barrio y servicios sociales comunitarios. Madrid. Cáritas.
22. LILLO, N. ; ROSELLO, E. (2001) Manual para el trabajo social comunitario. Madrid : Narcea.
23. LLENA, A.; PARCERISA, A.; ÚCAR, X. (2009) 10 Ideas clave. La acción comunitaria. Barcelona: Graò.
24. LOZANO, J. O. (2007) Jóvenes educadores. Tribus educadoras entre loslugares y las redes. Barcelona: Graò.
25. MARCHIONI, M. (Coord.) (2001) Comunidad y cambio social. Teoría y praxis de la acción comunitaria. Madrid: Popular.
26. MARTINEZ, L. & ÚCAR, X. (2022) The generation of community social capital in the Poble Sec community plan (Barcelona), *Community Development*, DOI: [10.1080/15575330.2021.1987487](https://doi.org/10.1080/15575330.2021.1987487)
27. MORALES, E. y REBOLLO, O. (2014). Potencialitats i límits de l'acció comunitària com a estratègia empoderadora en el context de crisi actual. *Revista de Treball Social*, 203
28. MORATA, T. (Coord.) (2016) Pedagogía social comunitaria y exclusión social. Madrid, Popular
29. NAVARRO, S. (2004) Redes sociales y construcción comunitaria. Madrid. CCS
30. NUÑEZ, H. (2015) Evaluación participativa en la acción comunitaria. Madrid. Popular
31. PEÑA-LÓPEZ, I.; BALAGUÉ PUXAN, F. (coords.) Acción comunitaria en red. Barcelona: Graò.
32. PÉREZ SERRANO, G.; PÉREZ DE GUZMAN, Mª V. (2006) El animador. Buenas prácticas de acción sociocultural. Madrid: Narcea
  1. PÉREZ SERRANO, G.; PÉREZ DE GUZMAN, Mª V. (2006) Qué es la animación sociocultural. Epistemología y valores. Madrid : Narcea
  2. PÉREZ SERRANO, M. (coord). (2011). Intervención sociocomunitaria. Madrid: Universidad Nacional de Educación a Distancia, UNED.
  3. POSE, H.M. (2006) La cultura en las ciudades. Un quehacer cívico-social. Barcelona: Graò
  4. REBOLLO, O. y PINDADO, F (2022): La segregación cívica comunitaria, en Blanco, I. y Gomà, R: ¿Vidas segregades? Reconstruir fraternidad. Valencia. Tirant lo Blanc.
33. REY, A. (2022)El libro de la inteligencia colectiva. Madrid Almuzara Editorial
34. SÁNCHEZ, A. (2007): Manual de psicología comunitaria. Un enfoque integrado.Madrid: Pirámide.
35. SANTIBÁÑEZ GRUBER, R.; MARTÍNEZ-PAMPLIEGA, A. (Coords.) (2013) La intervención comunitària con adolescentes y familias en riesgo. Barcelona. Graó.
36. SARRATE, M.L. (Coord.) (2002), Programas de animación sociocultural. Madrid: UNED
37. SOLER, P. (Coord.) (2011) La animación sociocultural. Una estrategia para el desarrollo y el empoderamiento de comunidades. Barcelona: UOC.
38. TRILLA, J. (Coordinador) (1997). Animación sociocultural. Teorías, programas y ámbitos. Barcelona: Ariel.
39. ÚCAR, X. (Coord.) (2009) Enfoques y experiencias internacionales de acción comunitaria. Barcelona : Grao.
40. ÚCAR, X. (Edit.) (2005) Participación, animación e intervención socioeducativa. Actas del 1er. Congreso Internacional e Interdisciplinar. Ponencias y comunicaciones. Barcelona.
41. ÚCAR, X.; LLENA, A. (Coords.) (2006) Miradas y diálogos en torno a la acción comunitaria. Barcelona: Graò.
42. ÚCAR, X. (2016). Relaciones socioeducativas . La acción de los profesionales. Barcelona, UOC
43. VENTOSA, V.J. (Coord.) (2008) Los agentes de la animación sociocultural. El papel de las instituciones, de la comunidad y de los profesionales. Madrid: Editorial CCS.
44. ZAMBRANO, A.; BERROETA, H. (Comps.) Teoría y práctica de la acción comunitaria. Aportes desde la psicología comunitaria. Santiago de Chile: Ril Editores.

Disseny i metodologia de la intervenció

1. CASACUBERTA, D. ; RUBIO, N. ; SERRA, L. (Coord.) (2011) Acción cultural y desarrollo comunitario. Barcelona : Graó
2. CASTRO, M.M. y otros (2007) La escuela en la comunidad.La comunidad en la escuela. Barcelona : Grào.
3. CEMBRANOS, F. y otros (1988) La animación sociocultural: una propuesta metodológica . Madrid: Popular.
  1. CEMBRANOS, F. Y MEDINA, J.A. (2014) Grupos inteligentes. Teoría y práctica del trabajo en equipo. Madrid. Editorial Popular
  2. DELTORO, E. (1991) Como hacer proyectos de animación. Zaragoza : Trajecte associats.
  3. FRANCIA, A. y otros (1993) Análisis de la realidad. Ed. CCS. Madrid.
  4. JARA, O.(1998) Para sistematizar experiencias. Una propuesta teórica y práctica. Costa Rica: Alforja

5. MARTÍ, J. ; PASCUAL, J. ; REBOLLO, O. (Coord.) (2005) Participación y desarrollo comunitario en medio urbano. Experiencias y reflexiones. Madrid : Ipala Editorial/Cimas.
6. NUÑEZ, H. (2016) Evaluación participativa en la acción comunitaria. Madrid : Editorial Popular
7. PEREZ SERRANO, G. (1993) Elaboración de proyectos sociales. Casos prácticos. Madrid: Narcea.
8. PEREZ-CAMPANERO, M.P. (1991) Como detectar las necesidades de intervención socioeducativa. Madrid: Narcea.
9. Red Cimas(2015) Metodologías participativas. Sociopraxis para la creatividad social.Madrid Dextra Editorial
10. RECIO, C. y otros (2009) Los bancos de tiempo. Barcelona: Grao.
11. VENTOSA, J.V. (2001) Desarrollo y evaluación de proyectos socioculturales. Madrid: CCS
12. VILLASANTE, T.R. y otros (Coord.) (2001) La investigación social participativa. Barcelona : El viejo Topo.

Llibres de tècniques d'intervenció

1. AGUILAR, M^a.J. (1991) Cómo animar un grupo. Barcelona : El Ateneo.
2. AREA, M. ; PARCERISA, A. ; RODRIGUEZ, J. (Coord.) (2010) Materiales y recursos didácticos en contextos comunitarios.Barcelona : Graò.
3. BASCONES, L.M. (1992) Juegos para la animación de ambientes. Madrid: CCS.
4. COSTA, M.;LOPEZ, E. (1991) Manual del educador social 1 y 2. Madrid: Ministerio de asuntos sociales.
5. CHAVES, A.; MESALLES, LL. (2001) El animador. Cómo organizar las actividades de los clientes en un hotel divertido. Barcelona: Laertes
6. FROUFE, S. (1998) Técnicas de grupo en animación comunitaria. Salamanca: Amaru.
7. GUTIERREZ, L. (1997) Métodos para la animación sociocultural. Madrid: CCS.
8. PEREZ SERRANO, G. (2000) Modelos de investigación cualitativa en Educación social y animación sociocultural. Aplicaciones prácticas. Madrid: Narcea
9. SANCHEZ, M. (1986) Metodología y práctica de la participación. Madrid: Popular.
10. UCAR, X. (1992) El teatro en la animación sociocultural. Zaragoza: Diagrama.
11. VILLASANTE, T.R. y otros (Coord.) (2001) Prácticas locales de creatividad social. Barcelona : El viejo Topo.
12. VILLASANTE, T.R. y otros (2000). La investigación social participativa. Construyendo ciudadanía 1. Madrid: El Viejo Topo
13. ZAMORA, A. (1993) Recursos lúdico-festivos. Madrid: CCS.

Revistes i enllaços web

1. Educación Social. Revista de Intervención socioeducativa. Institut de formació Pere Tarrés.
2. Pedagogia social. Revista Interuniversitaria. Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED)
3. Quaderns d'animació i educació social. <http://www.quadernsanimacio.com>
4. Quaderns d'educació social. Col.legi d'educadores i educadors socials de Catalunya
5. Community Development Journal
6. European Journal of Social work
7. Social work education
8. Social Education
9. International Journal of Social Education
- 10.El Pas. <http://www.diba.es/elpas/index.asp>
- 11.Fundació Jaume Bofill. <http://www.fbofill.cat/>

12. Eduso. Net el portal de l'educació social. <http://www.eduso.net/>
13. Dixit Centre de Documentació de Serveis Socials. <http://dixit.gencat.cat/portal/index.html>
14. Coordinadora per a l'Animació Sociocultural de Catalunya <http://www.cascacat.org/>
15. International Journal of Social Pedagogy
16. Xarxanet: entitats i voluntaris per un món millor <http://xarxanet.org/>
17. <https://trabajosocialaquiyahoraonline.wordpress.com/>
18. <https://www.trama.confavc.cat/acci%C3%B3-comunit%C3%A0ria>

Programari

Cap

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(SEM) Seminaris	311	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	312	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	3	Català	primer quadrimestre	matí-mixt